

ROVARTANI LAPOK

HAVI FOLYÓIRAT

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HASZNOS ÉS KÁRTÉKONY ROVAROKRA

XVIII. KÖTET.

1911 JUNIUS

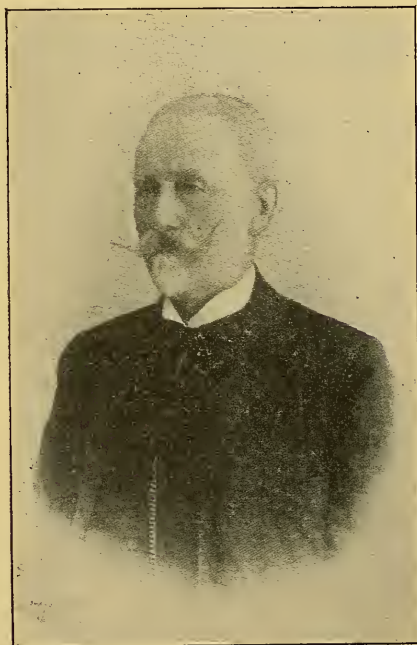
6. FÜZET.

Wachsmann Ferencz.

(1837—1911.)

Irta : CSIKI ERNŐ.

Mult évi november 18-án kísértük utolsó útjára a magyar bogarászok nesztorát, a mindnyájunk által szeretett és tisztelt Feri bátyánkat. Vele sírba szállt egyik olyan gyűjtőnk, a kinek a mai korban sajnos alig akad követője.

WACHSMANN FERENCZ 1837-ben született a komárommegyei Ács községben, a hol atyja az ESZTERHÁZY-ak uradalmi főtisztje volt. Gimnáziumi tanulmányait Pozsonyban végezte, a hol KORNHUBER

oktatása mellett a természetrajz iránti érdeklődése csak fokozódhatott. Pozsonyból a bécsi műegyetemre került, melynek elvégzése után Győrben építőmérnök, majd az alföld—fiúmei vasút építésénél építésvezető mérnök lett. A vasút építésének befejezése után e vasút osztálymérnöke és 1872-ben az államvasútak főmérnöke lett. Utóbbi helyen hamar felismerték kiváló tehetségét, úgy hogy 1880-ban ügyosztályvezető, 1889-ben pedig a pályafentartási szakosztály főnöke lett. Az államvasútak szolgálatában 1903-ig működött, a mikor csúszos megbetegedése miatt mint főfelügyelő nyugdíjba vonult.

Már kora ifjúságában kezdett vadászgatni és JÁNOS öccsével szép madárgyűjteményt hozott össze. Később működési köre az ornithológiával való foglalkozást ugyan lehetetlenné tette, mindazonáltal továbbra is gondos figyelője maradt a magyar madártani mozgalmaknak, olvasója a magyar madártani irodalomnak. Midőn állandó lakhelye Budapest lett levélbélyeg és később bogárgyűjtéssel kezdett foglalkozni, mindkét gyűjteményét úgyszólván haláláig a legnagyobb gonddal és szeretettel gyarapítván és gondozván.

WACHSMANN FERENCZ hű maradt hazája határaihoz, ő csak Magyarország bogárfaunáját gyűjtötte és enmű gyűjteményét elég teljessé tette, a mennyiben abban faunánknak közel 5000 faja és fajváltozata volt meg. Gyűjteménye eleinte csak saját gyűjtéséből épült fel, de volt is alkalma az ország különböző vidékeit meglátogatni és hivatalos teendőinek elvégzése után, néhány perczet kedveltjeinek gyűjtésére fordítani. Később midőn betegsége a gyűjtést lehetetlenné tette, öccsében talált egy kiváló gyűjtőre, aki eleinte Pápa vidékéről, majd később Budapest környékéről csak úgy ontotta a friss anyagot a gyűjtemény gyarapításához.

A míg WACHSMANN mint mérnök kiváló működést fejtett ki nemcsak a vasútnál, hanem a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben is, a hol számtalanszor jelent meg a felolvasó asztal mellett, addig, ha szorgalmas látogatója és ügybuzgó tagja is volt a Természettudományi Társulat állattani szakosztályának, itt ritkán sikerült őt rábírní, hogy megfigyeléseinek gazdag tárházából egyet-mást elmondjon. E helyen, ha jól emlékszem, csak kétszer állott a felolvasó asztal mellé, egyszer, amikor az akkoriban használatba jött bogárfuttatót (*Zoanaphor*) mutatta be, másodszer pedig a mikor az utolsó magyarországi hódról olvasott fel.¹ Annál többször sürgette azonban a csigalassúsággal megjelenő faunakatalogus mielőbbi befejezését, felismervén ezen katalogus kiváló fontosságát állatvilágunk megismerése szempontjából. Ugyancsak az ő buzdításának köszönhető,

¹ Az utolsó hódról Magyarországon. (Állattani Közlemények. IV, 1905, p. 235—236).

hogy e sorok írója évről-évre összeállította pótjegyzékeit a magyar bogárkatalogushoz. Ezen pótjegyzékek első sorozatát egyesítve WACHSMANN litografiai úton sokszorosította, 1905-ben pedig az addigra kiegészített jegyzéket a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók Szegeden tartott vándorgyűlése elé terjesztette, melynek munkálataiban az azután meg is jelent.¹

Mint gyűjtő, mindenkit serkentett és buzdított, kettős példányainak gazdag anyagából pedig mindenkinek juttatott. Mint kiváló tulajdonságát és követendő példát fel kell említem azt, hogy minden ujdonságát, ha csak egyetlen példánya is volt, azonnal felajánlotta a Magyar Nemzeti Múzeumnak, úgy gondolkozában, hogy az első példányoknak elsősorban is nemzeti intézetünkben van a helye. Ugyancsak ez az elv vezérelte, a mikor úgy rendelkezett, hogy halála után bogárgyűjteményéből az első kiválasztás a Magyar Nemzeti Múzeumot illeti, a többi pedig jusson a szegedi múzeumnak. Ez a munka éppen most van folyamatban és e gyűjtemény fogja Feri bátyánk nevét maradandóvá tenni mindkét múzeumban. Sok ritkaságon kívül, néhány új állat felfedezését is köszönhetjük neki, ezek közül két bogár (*Psylliodes Wachsmanni* CSIKI és *Drasterius bimaculatus* var. *Wachsmanni* REITT.), valamint két fürkészdarázs-féle (*Wachsmannia maculipennis* SZÉPL. és *Opius Wachsmanni* SZÉPL.) viseli az ő nevét.

WACHSMANN, mint említettem, sokfelé megfordult az országban, mindenütt gyűjtvén, különös előszeretettel foglalkozott azonban Veszprém vármegye északi része bogárvilágának kutatásával. Pápán lakott öccse, a ki szintén rengeteg anyaggal halmozta el e vidékről. Ezek a gyűjtések szolgáltak alapul azon tanulmányához, a melyet e folyóiratban közölt néhány évvel ezelőtt.²

Még meg akarom említeni, hogy WACHSMANN is egyike volt azoknak, a kik a magyar rovarászoknak társaságba való tömörülését szükségesnek tartották. Ő nagy szeretettel foglalkozott ezzel a kérdéssel és első összejöveteleinket és megbeszéléseinket az ő lakásán is tartottuk. A mi akkoriban, a kilenczvenes évek végén nem sikerült, azt sajnos már az ő közreműködése nélkül kellett a múlt évben elvégeznünk. A Magyar Entomológiai Társaság alakuló ülésén WACHSMANN FERENCZET érdemei elismeréséül választmányi tagjává választotta, ő ezt a kitüntető bizalmat ugyan nagy örömmel fogadta, de súlyos betegsége már nem engedte, hogy a megalakulás nehéz mun-

¹ Adatok a magyar birodalom bogárfaunája ismeretének bővítéséhez. (A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók 1905-ben Szegeden tartott XXXII. vándorgyűlésének vázlata és munkálatai. Budapest, 1906, p. 298—333).

² Pápa és vidékének bogárfaunája. (Rovartani Lapok. XIV, 1907, p. 11—23).

kájából a maga részét, a mint azt óhajtotta volna, kivegye. A súlyos kór életének 72. évében, 1910. évi november 16-án elvitte körünkől övéihez, a kiket a halál egymásután ragadott el, tevékeny életének boldogságát gyakran szakítván meg. Ezekre a súlyos csapásokra önzetlen munkálkodásában, gyűjteményeiben, állandóan körülötte levő egyetlen lányában, öccsében és az őt szerető és tisztelő barátainak nagy számában lelte vigasztalását.

Emlékét működésével örökké emlékezetessé tette, mi pedig csak szeretettel fogunk nesztorunk emlékének áldozni.

Újabb adatok Kiskunfélegyháza környékének Hymenoptera-faunájához.

Irta: MÓCZÁR MIKLÓS.

Kiskunfélegyháza hártványásszárnyú rovarairól mindezideig kevés adatot találunk az irodalomban. Az első és egyodüli adatokat abban a felsorolásban találjuk, melyet 1902—1904. évi gyűjtéseim alapján DR. VÁNGEL JENŐ tett közzé 1905-ben e folyóiratban.¹ Azóta hosszabb-rövidebb ideig minden nyáron gyűjtöttem hártványásszárnyú rovarokat is s^ezáltal míg egyrésztől újabb gyűjtéseim alapján mintegy megerősítem a jelzett dolgozatban felsorolt adatok helyességét, másrésztől újabb adatokkal is gyarapítom a város s vele együtt a Duna-Tisza közének hártványásszárnyú rovarfaunájának ismeretét. A DR. VÁNGEL JENŐ felsorolta 240 fajhoz hozzáadva az alábbi 135 fajt, a város környékéről eddig 375 faj és változat ismeretes. Legtöbbször gyűjtöttem a város déli és nyugati határában húzódó országutak nap-sütötte homokos részein, a vasuti töltések oldalain, továbbá a homoki szőlők dülőlútain és nádfedeles kunyhóinak csorgásán. Itt található az a vidékre is jellemző hártványásszárnyúak mint a *Holopyga flavipes* EV., *monochroa* BUYSS., *ahenea* DHLB., a *Chrysis analis* SPIN., *Zetterstedti* SCHUCK., *Thalhammeri* MOC., *purpurata* FABR., *Dalla-Torreana* MOC., a *Mutilla regalis* FABR., *Myrmosa cognata* COSTA, *Salix vulneratus* COSTA, *Astata Costae* PICCIOLI, *Cerceris leucozonica* SCHLETT. és *tuberculata* VILL., az *Odymerus spiricornis* SPIN., a *Bombus fragrans* PALL., *Anthrena sylimbrii* FRIESE, *Phiarus abdominalis* EV., a *Coelioxys polycentris* FÖRST., stb.

Tapasztalá-om szerint a nyári hónapokban való további gyűjtések már kevés új adatot szolgáltathatnak, annál többet azonban a tavaszi hónapok, melyekben csak kevés alkalomkor gyűjthettem.

¹ Adatok Magyarország rovarfaunájához. III. Hymenoptera. (Rovartani Lapok. XII. 1905, p. 143—147, 165—168, 186—189.)